

Novinová zásilka - povolila Česká pošta, s. p., Odštěpný závod Praha č.j. Nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995
Placeno převodem
Novinová zásilka
Adresa adresáta:

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

2/99
ročník 9

K 55. výročí náboru volynských Čechů do čs. vojska

Čas letí nesmírně rychle. Povinnosti SCVP je upozorňovat na důležitá výročí v dějinách volynských krajanů. Patří k nim především 55. výročí zahájení jejich náboru do profilových řad 1. čs. brigády v SSSR koncem zimy a začátkem jara 1944.

Připomeňme si tedy ony slavné chvíle, ony nadšené příspatření prvních čs. vojáků a onen spontánní vstup do čs. vojska. Nejdříve si však ujasněme otázku, co znamenalo onen spontánní vstup volynských Čechů z pohledu přesné vojenské a právní terminologie. Musíme přiznat, že v tomto směru dochází často k nepřesnostem jak mezi autory volynských publikací, především kronik, tak i mezi historiky.

Jak tedy tento nástup volynských Čechů do čs. vojska na Volyně přesně nazvat? Lze použít jen pojem dobrovolný vstup, nástup, nebo nábor či mobilizace? Který z těchto pojmů je z vojenského hlediska nejpřesnější?

Odpověď musíme hledat u nejpovalačnějších osob. A tím je především gen. L. Svoboda. Citujeme z jeho známé publikace "Z Buzuluku do Prahy".

"V Rovenské oblasti jsme zahájili nábor. K mobilizaci se přikročilo nemuseti. Příloho dobrovolnictví byl veliký. Volynští Češi se houfně přihlašovali přísluší do jednotky. Chlápě si s námi vrátit do vlasti a návrat si vybojovat se zbraní o ruce."

Odvodní komise měly den co den od časného rána do pozdních večerních hodin plně ruce práce, aby příloho nových šel stlačit odbovat. K odvodním dobrovolce prováděly hudby. Přicházeli i starí a službu už neschopní. Hlásili se ovšem i takoví, jimž ne měsíce, ale celé roky chyběly ke slanožené ovčové hranici.

Z této citace tedy jednoznačně vyplývá, že šlo o nábor, tedy o dobrovolný akt volynských Čechů, tj. o jejich dobrovolný vstup do čsl. vojenské jednotky z jedné strany a z druhé strany o dobrovolný jejich přijetí a zařazení do organizačních struktur čs. vojska, tedy o nábor s veškerými právy ale i povinnostmi zakotvenými v příslušných fadách čsl. armády. Tento nábor povolily vlády SSSR a ČSR. Nebylo tedy nutno uskutečnit v této době mobilizaci, tedy akt povinný, na základě povolávacích rozkazů, tj. oficiálních dokumentů vojenské správy, zaslanych

brancům a vojenským osobám v záloze.

Mobilizace volynských Čechů byla vyhlášena sovětskými orgány až později - koncem května 1944, a to již naši krajané byli ve výcvikových střediscích a intenzivně se připravovali k boji. Připomeňme si ony nástupy volynských dobrovolníků, jak jsou v odborném tak i vzpomínkovém písemnictví, především v našich kronikách, popsány. Dovolujeme si je uvést v určitém časovém sledu. První z nich jsou zachyceny v kronice Kvasilova, kterou napsal Mikuláš Seretuk, a která dosud není bohužel vydána. Cituji: "Po osvobození jsme se rozhodli urychleně nastoupit do čsl. vojenské jednotky. Již 1. března 1944 se 130 kvasilovských dobrovolníků seřadilo do pochodového útvaru a za zpěvu vojenských písní odešlo do Rovna." Dne 1. března 1944 odešli k odvodu do Rovna též muži z obce Michalovky, jak je uvedeno v kronice "Michalovské ozvěny", jejímž autorem je O. Rejchrt. Citujeme z ní příslušný odstavce:

"Zástupci baptistů a starší obou reformovaných, na popud V. Rejchrt a V. Jeliška se domluvili s kazatelem J. M. Tomšem, že se uskuteční hromadné a společné rozloučení v kostele se všemi povolanci. Kostel se zaplnil do posledního místa. Káňkové kroužky obou sborů zpívaly společně, jak jako jejich husitští předci, "Kdož jse boží bojovník a zákona jeho..."

Na Volyni tedy zazněl slavný husitský chorál před bojem, před kterým někdy nepřítel vždy ustupoval a ustoupil také v krátké době před námi, ať již na Dukelském bojišti nebo na Slovensku a na Moravě.

Dovolujeme si připomenout, že v obou citovaných kronikách se uvádí případ pěti chláčů z Boratina, tedy z obce těsně u Lucka, kteří se přibližně v druhé půli února rozhodli pod vedením J. Chudoby proniknout přes frontové pásmo do již od Němců osvobozených českých obcí, tedy Kvasilova a Michalovky. Je to další případ nadšeného, možno právem říci neočekávaného vstupu do čs. vojska bez ohledu na bezprostřední nebezpečí ohrožení života. Tito chlápci byli zřejmě prvními volynskými Čechy, kteří takto odešli bojovat proti Němcům za čsl. vlast.

Do jisté míry odlišný průběh náboru je popsán v kronice velké obce Volkova. Opět citujeme:

"Období od 27. března do 5. dubna 1944 bylo obdobím závěrečných příprav ke vstupu do československé armády.

Kresní vojenkomat (vojenská správa) v Kozině vyhlásil mobilizaci mužů od osmácti do padesátí let. Branci si připravovali oburu a oblečení. Sily se ruksaky, trenky suetry a rukavice. Připravovaly se protilivé potraviny na cestu: salamy, uzené maso, slanina, a také ne valice taklé nezbytné samohanka. Přípravy měly hlavně průběh, proběhly sice ve stísněné mládí, ale klidně, bez zbytečné nerozcoity. 6. dubna se Volkoviští hlásili na vojenkomatu v Kozině, kde proběhla registrace vojáků. Loučení s domovem a svými nejdražšími proběhlo důstojně a odhodlaně, bez zbytečných slz.

Volkoviští tedy čekali až na vyhlášení mobilizace vojenkomatem v Kozině. Čekali na pokyny sovětských vojenských orgánů. Teprve pak, po několikanásobné přípravě, odešli do Rovna k odvodu za doprovodu sovětských vojsk. A to bylo na české Volyni neobvyklé.

Podstatně iniciativnějším způsobem se uskutečnil nábor Čechů v další velké a známé obci - Kupičově. Dovolujeme si citovat příslušnou kapitolu z jejich nedávno vydané kroniky.

Jakmile se kupičovští Češi dověděli, že na území SSSR vznikla čs. vojenská jednotka, začali přemýšlet o tom, jak se do ní dostat. Když přišli do styku s prvními jednotkami Rudé armády, ihned požádali jejich velitele, aby jim umožnil pošli postulu poslat dopis gen. L. Svobodovi. To jim bylo umožněno. Zároveň byla radou starších poročena delegace, aby 14. dubna odjela do Lucka k jednání s čs. velitelstvem o vstupu Kupičovských do armády. Delegace své projednala s kpt. Dědickem, přednostou 4. oddělení.

Den a večer před odchodem do armády byl velice perný. Fronta byla blízko. Odpoledne zesílila německá palba. Situace byla hrozná. Němci se pokoušeli prolomit frontu. Navíc do Kupičova přišlo několik "kařůstí". Vyjely za ves a odpálily salvy. Boj slábl, až zmikl doceła.

Nadešel den 18. dubna a kupičovští dobrovolníci rukovali. Do Svobodovy armády odešlo 237 dobrovolníků, včetně 11 mladých žen. Přihlásili se i mladiství, kterým ještě nebylo 16 let. Bylo již šest.

Kupičovští rukovali do armády i s koňskými potahy, zásobami potravin a se zbraněmi, které jim zbyly z dob "samobranby". Muzikanti si s sebou vzali hudební nástroje.

Z řady rodin z Kupičova a okolí odešlo do války i několik osob. Z rodiny J. a K. Ledvinových to bylo pět synů a z rodiny O. a K. Ledvinových tři synové a dcera.

Z rodiny Maškových z Radovic odešli čtyři bratři, z rodiny Kuceroných z Radovic tři bratři, z Maškoty rodiny z Tuřilova také tři bratři, stejné jako z rodiny Skramurských z Trnkovky, Krahbichových, Šulcových, Brožových z Tošmerova.

Z celého čítavá vyplývá včasné a rychlé rozhodnutí, tedy záhy po osvobození nejzápadnějšího cípu Volyně, bez ohledu na nebezpečí ze stále probíhajících bojů na blízké frontě, k odchodu k odvodní komisi v Lucku vzdáleném přibližně 60 km. Je to pozoruhodná událost v rámci náboru volynských Čechů.

Je též nutno vzít hold a poklonit se před četnými rodinami v Kupičově a okolních českých obcích, z nichž odešli bojovat tři nebo čtyři a z jedné dokonce pět osob. Takových rodin bylo na Volyni více, např. čtyři bratři Tomášové z Kvasilova, jak to popsala M. Pánková.

Příprava a odhodlání volynských Čechů k spontánnímu dobrovolnému odchodu do čs. vojska v r. 1944, aniž čekali na oficiální mobilizaci, je slavnou událostí v jejich dějinách. Další tak jednoznačné najevo svůj vztah k Němcům, své jednoznačné rozhodnutí bojovat pro mír, proti nepříteli, okupujícím v té době stále ještě jejich starou vlast. Tento hromadný, velkovýhodný odchod volynských krajanů ze svých domovů k odvodní komisi v Rovně a Lucku byl jedinečnou manifestací jejich vlastenečtí.

Do čs. vojska nastoupilo tehdy přes 10.750 dobrovolníků, jak to upřesnil Ing. Hofman a spol., což je počet nesmírně vysoký, nečekávaný. Žádná jiná česká menšina na světě nevyšlala tolik dobrovolníků do boje za osvobození ČSR. To není populističtí fráze, to není laciná vlastenčení nebo snad i vychloubování. To je historická skutečnost. Na ni jsou volynští Češi právem hrdí. Vždyť díky jim vznikl na Volyni největší bojový útvar ve 2. čs. zahraničním odboji, tj. 1. čs. sbor v SSSR.

V. Dufek, předseda SČVP

OZNÁMENÍ

Region Šumperk ze všechny krajiny na celostátní setkání, věnované 56. výročí tragédie Českého Malína, které se uskutečnilo v sobotu dne 24. dubna 1999 v jídelně PARS v Šumperku (dříve dílny ČSD u zimního stadionu směrem na Dolní Studánky). Zahájení v 10 hodin, od 20.00 večere, občerstvení zajištěno. Volně číní 200 Kč na jednoho účastníka.

Uskuteční se zájezd do Nového Malína. Podrobný program bude uveřejněn v příštím čísle.

V případě, že se chcete našeho setkání zúčastnit, pošlete vložená na adresu: Alena Kubelová, 788 13 Vítkovice č. 113, nejpozději do 10. dubna 1999. Alena Kubelová

Předsednictvo SČVP uvítalo tuto iniciativu šumperckého regionu. Věříme, že se na výše uvedeného celostátní setkání dostaví volynští krajané v hojném počtu. Všichni se těšíme na návštěvu Nového Malína a vlídní slavnostní vysvěceného chrámu Páně.

V. Dufek, V. Samec a M. Pánková

Nad zažloutlými stránkami naší historie

Listuji zažloutlými stránkami měščíku Probužent. Začal vycházet v roce 1934 v Praze jako měščík a redigoval ho poštovní úředník z Libuše u Prahy Jindřich Dušek. List byl věnován Čechům z zahraničí, zejména vol. Čechům a měl výrazný katolický obsah. Přesto se však na Volyni nevěnoval jen katolíkům, ale snažil se zaujmout všechny vol. Čechy.

O čem tento měščík (vycházel vždy jako dvojička) před 65 lety - tedy v roce svého vzniku (1934) psal? Zahuľoubeme se do jeho zažloutlých stránek a osvěžíme si některé události z té doby na Volyni, ale i ve staré vlasti.

V číle třetím uvádí, že dne 4. února se konal v Městské besedě v Praze slavnostně přečtený "Našim na Volyni" za účasti pražského arcibiskupa K. Kašpara. Slavnostu provedl přednesl ministerský rada Dr. František Karas. Domojme, že v dalších letech arcibiskup Beran i Dr. Fr. Karas navštívili Volyni. Večer byl zakončen básní Václava Vajse "Probuženo Volyni".

Jak je uvedeno ve dvojičce 4,5, konal se 4. března v sále Charitas v Praze dobročinný volynský večer, na kterém volynské Čechy zastupoval Dr. Pichrt. (Kdo byl Dr. Pichrt? Vím o něm něco bližšího?) Protektorát nad celou akcí, kterou uspořádal opět J. Dušek, převzal výsrahářský kanovník J. M. Otokar Vošahlík, akademická malířka Zdenka Brunauerová (deera významného českého politika) a Dr. S. M. Braitto. (Opět osobnost pro nás neznámá.)

Redakce dále uvádí, že ve Hrušivci a Martinovce na Volyni byly uspořádány vzpomínky na starou vlast a v Kupičově 4. března se konala oslava narozenin T. G. Masaryka.

Na straně 28 je také zveřejněna kritika J. Škopana, nazvaná "Radostné vřeped za velkým clem". Pisatel kritizuje Josefa Mojzda z Chomutova, v té době šlého dopisovatele Hlasu Volyně a Josefa Foltíka, redaktora "Zornice" - přílohy Hlasu Volyně pro mládež, za to, že nabádají k vytvoření organizace volynské mládeže. Pisatel se domnívá, že postučující je jedna organizace mládeže Sdružení katolické mládeže, která má na 500 členů ve 20 organizacích.

V číslech 6-7 je otištěna zpráva o zájezdu skupiny misijního na Volyni, kterou tvořil J. Dušek, a katolický duchovní V. Hopko a Em. Mysliveček. Redakce stručně informuje, o sjezdu SKM, nazvaném "Svatovavřavský sněm křesťanské mládeže a lidu", který se konal v Lucku 24. června. Misijnáři navštívili přes deset českých vesnic a v N. Hubinské, Vilhelmovce a Sergejovce předali organizacím SKM podpory. - V uvedeném čísle je také zveřejněna hymna české katolické mládeže na Volyni. Slova napsal a hudbu zkomponoval významný menšinový skladník z Kupičova J. Židický a věnoval ji J. Duškovci.

Obsáhla reportáž a zprávy ze IV. sjezdu SKM v Polsku a svatovavřavského sněmu, který se konal 24. června v Lucku při tohohy čísla 8-9. První strana je zaplněna snímky z tohoto památného sjezdu, na kterém byli deseti organizacím SKM předány propory. Průvodů městem se zúčastnilo na 400 mladých volynůň z 37 českých obcí a na 600 polských dívek a chlapců. Po skončení průvodu, ve kterém nechyběly české dechovky a tančila se česká beseda, shromáždilo se před budovou Pracující inteligence, kde se konala bohoslužba pod širým nebem pro 3000 lidí. Byla zahájena Staroslověnským otečením v přednesu pěkavého sboru SKM z Ulbárova, který řídil obětavý krajan Antonín Vacek. Proporečnick SKM Stanislav Vacek převzal slavnostně svazový prapor.

Svazová Svatovavřavského sněmu v Lucku byla také součástí hudebních a pěkavých sborů. První místo obsadil hudební sbor SKM z Kupičova, druhý hudební odbor SKM ze Sergejky. Třetí místo obsadil pěkavý sbor z Ulbárova.

V témže čísle je také zveřejněn snímek z prvního sjezdu SKM, který se konal v Kupičově v roce 1932. Jak dále informuje redakce, nové organizace SKM byly ustaveny v Ulbárově, Janovce, Velkém a Malém Špakově, Josefě u Lucka (40 členů) a v Žornovské Kurdybáni.

V čísle 10-12 je stručná zpráva o národních dožínkových slavnostech, které se konaly ve druhé polovině srpna v Hrušivci, Buderžiči, Martinovce a Janovce. Velkou pozornost vzbudila zpráva, že SKM Kupičov hodlá v roce 1935 uskutečnit cyklistický zájezd do ČSR. Organizátorem připravovaného zájezdu je Josef Toman z Kupičova.

Začátkem tříticátých let začínalo mládežnické hnutí na Volyni nabírat na síle. K SKM přibýlo Sdružení české mládeže (1935) a obě tyto organizace začaly spolupracovat. Posléze splynuly, ale další činnost přerušila druhá světová válka.

Rošislav Hlaváček

PODEKOVÁNÍ

Vážení přátelé, nejdříve bychom Vám všem chtěli říct do nového roku 1999 pevné zdraví, hodně štěstíčka, aby se Vám i nám všem v tomto roce dařilo.

7. července 1997 nás postihla povodeň která nám způsobila velké škody na budově, zařízení a co nejvíce - na duši - s tím se dodnes nemůžeme vyrovnat. Zkušenost ukázala, jak je člověk proti přírodnímu živlu bezmocný. O to více dovedeme nyní ocenit, jak je důležitá bezprostřední okamžitá spolupráce blízkých či známých v této těžké situaci. Proto velice oceňujeme příspěvek 4.000 Kč, který nám předsednictvo regionu Ostrava v loňském roce zaslalo.

Tisícere díky Vám, přítel z předsednictva i Vám, panu MVDr. V. Samci. Díky Vám všem členům SČVP, kteří jste přispěli na POVOĐEN 1997, bez Vaší sbírky by nebylo možné pomoci i nám.

Ještě jednou Vám moc děkujeme.

Vaše křavanka Jitřna Skalková roz.
Hlohstajnová z Moldavy a manžel Josef -
dlouholetý přítel - nyní již člen SČVP

Kus života těžkého...

Dětský řád chvíle kratičká, těmito pravdivými slovy bychom mohli začít o životě Libuše Krémové, rozené Kaptovové. Narodila se na Ledochovce v r. 1929 a vyrůstala za války. Nejtěžší chvíle Libuše nastaly, když oba její bratři narukovali do čs. arm. sboru. Zůstala sama s rodiči, ale otec byl invalida a maminka nemocná. V patnácti letech tak Libuška musela přežít mužskou práci. Sama nakládala pluh a brány na vřa a jezдила na pole, musela zatať těžkou práci, kterou dříve vykonávaly její bratři. Vzhledem k jejímu věku a slabé postavě se to každému zdálo neuvěřitelné.

Po návratu do Československa bydřela s rodiči u bratra ve Věřšanech a za rok a půl se provdala až do Lysovic u Vyskova na Moravě. S manželem Václavem Krémou pracovali na hospodářství. Když pak její manžel začal pracovat jako inženýr, připadla veškerá těžká hospodářství opět na Libuška. Narodily se jim tři děti, dva chlapci a děvče.

Po založení JZD pracovala Libuška v teleťniku a v létě si brala na starost až 3 ha řepy.

Ve 42 letech odvodřela a zůstala sama se třemi nezletilými dětmi. Nepomýšlela na vdávání, žila jenom pro děti. Podřadřlo se jí dát všem třem středoškolské vzdělání, všem připravila vřavu a všem vystrojila svatbu.

To všechno dokázala sama, bez jakékoli pomoci.

Byla členkou SBS a SČVP a zúčastňovala se všech setkání a schůzí. Zeměla v ložiskovém roce ve věku 69 let. Všichni, kdo jsme ji znali, budeme na ni vzpomínat.

Marie Bižovská, sestra

Jak jsme byli v "běžencích"

Na jaře roku 1944 se východní fronta stále důrazněji posouvala na západ. Již o velikonočních svátcích následli Kupičkov sovětských partýzánů a po jejich odchodu se ve vesnici objevila sovětská vojska. Ve vesnici se ustídl vojenský štáb. U nás v domě, který jsme museli opouštět, se ubytoval důstojník se svým pomocníkem, mladou dívkou. My jsme mohli užívat jenom dvůr a hospodářské budovy. V té době již otec odešel s ostatními muži jako dobrovolník do československé vojenské jednotky plukovníka L. Svobody. S matkou jsme se uchýlili k příbuzným do Dažvy a domů jsme se vraceli jen občas.

O sovětském štábu se dozvěděla německá armáda, která ležela asi 7 km jižně a Kupičkov pak byl jednoho jarního dne napaden čtyřmi německými letadly. Byli jsme právě na dvoře, když letadla přiletěla a začala bombardovat. Jakmile jsme viděli, že piloti stroje obrábějí, schováli jsme se do zděného sklepa.

Letadla se stále vracela a přidala se dělostřelecká palba. Ve vesnici začala hořet některá stavení (většinou byla dětská) a také pravoslavný kostel. To už jsem nevydržel ve sklepe a rozběhl jsem se za vesnici, kde jsem si lehl do zákopu na kraji rozlehlého luk. Luka už byla plná lidí, kteří utkali ze vsi. Vojenský štáb začal rovněž evakuovat. Při každém návratu letadel se vojenská kolona zastavila a vojáci seskákali z vozů, aby se schováli.

Když bombardování skončilo, našel jsem na matku, abychom z Kupičkova odjeli. Matka se dlouho rozmyslela, ale k večeru jsme přece jen naložili na vůz nejnutnější potřeby a vyrazili jsme. Měli jsme dva malé huculecké koně, které nám partýzanti o Velikonočkách vyměnili za naše silné valchy. Odjel jsem z Kupičkova s matkou a mladší sestrou, s dcerou, kterému bylo 75 let, s tetou - manželkou otceva bratra a jejími dvěma chlápky. V této sestavě jsme do večera dojeli na blízkou Komnátku, kde jsme strávili noc na dvoře vodního mlýna, který patřil p. Houzovicovi. Druhý den jsme pokračovali směrem k městu Holoby a našim cílem se měl stát Boratín u Lucka. Doufali jsme, že nás přijme neteř mého otce p. Bohatcové, která se tam na začátku války přivádala.

V Holobech jsme se rovněž obrátili na příbuzné. Žil tam na předměstí dědův nevlátní bratr, v té době však byl v polském vojsku. Ubývala nás jeho žena. Bydli jsme v malém domečku společně s důstojníky a pravděpodobně jsme tam zůstali několik dní, než jsme pokračovali v cestě na Luck. Nás děti a mou tetu vzalo nákladní vozíčko. Nás auto, matka s dcerou jeli s koňským potahem za námi. V Lucku jsme dojeli na předměstí Hladivru k mostu přes řeku Stry, ale ten byl poškozen a neprůjezdný. Vojenský šófer nás vydal a nechal nás tam. Brzy jsme se dozvěděli, že asi kilometr od rozbitého mostu v bývalé továrně p. Rektora jsou ubytování čeští dobrovolníci. Byl mezi nimi také můj otec a strýc, s nimiž jsme se tam setkali.

Do Boratína, kam jsme se později přece jen dostali, zbývalo asi 6 km. Ubýtovali jsme se

u sestřince a teta se synky u své provádné sestry. Rodina mě sestřince p. Bohatcové měla dům o čtyřech místnostech. Sami bydleli v kuchyni a jednom pokoji. Nám poskytli ubytování v komoře, protože v dalším pokoji byli ubytováni sovětské důstojníky, a to až do doby, než z Kupičkova do Boratína utekli rodiče p. Bohatcové. U příbuzných jsme bydleli do začátku léta. Matka mezitím zajela s vozem do Kupičkova, ale vrátila se takřka s prázdnou. Před naším útekem zakopala totiž sádlo a nřeká další zásopek, ale skryje její objevy a vybrání. Dobytek, který jsme před odjezdem pustili do stodoly, uhořel během dalších náletů na Kupičkov. Zachoval se pouze obytný dům a prázdné chlévy.

Na začátku léta se vrátil otec, který byl jako nevolák propuštěn z armády. V té době se již hodně hovořilo o tom, že Češi budou po válce předsídlí do Československa a rodiče se rozhodli, že za těch okolností se do Kupičkova už nevrátíme. Ještě jednou jsme tam však všichni zajeli, abychom alespoň skládili obilí.

O Bohatčích mezitím bydlely už tři rodiny, proto rodiče našli ubytování u p. J. Vítka. Také tato rodina měla dům o čtyřech místnostech, ale jak bylo patrné zvykem, bydlela opět jen v kuchyni a v jednom pokoji. A tak nám přenechali jednu místnost. Ve chlévě jsme mohli ustatit koně a také krávu, kterou se nám podařilo koupit. Od rodiny Vítků to byla jistě velká oběť, přijmout do domu čtyř pěticečnou rodinu a na jejich nesobecké jednání dodnes vzpomínáme s vděčností. Rodiče se jim jejich ochotu snažili vynahradit výpomocí na tluče a kolem hospodářství. Museli však žítví psát ležku a proto začala moje energetická matka podnikat. Kupovala (samozřejmě načerno) obilí, které se (opět načerno - uplácelo se kořalkou) vleklo z blížek českém mlýně, z mouky pekla chléb a jiné pečivo, a to pak rodice prodávali za ležku na bazaru. Přitom se však stále snažili podle možnosti pomáhat v rodině, kde jsme bydleli. Pro mě bylo velkým objevem, že v jednom pokoji stálo pianino, na které jsem se toužil už hrát. V té době jsem však mohl hrát pouze jako samouk.

Na podzim roku 1944 jsem začal chodit v Lucku do české školy, která zde existovala již před válkou zasluhou České matice školské. V Lucku i v okolních obcích byla totiž silná česká škola a v okolních obcích byl p. R. Vlk, bratr p. menšína. Ředitelkou školy byl p. R. Vlk, bratr p. Vítka, u kterého jsme bydleli. Ve škole dle učil např. J. Vlk, který nebyl odveden stejně jako například p. Vlk, který nebyl odveden. Účelový kolektiv doplňovali p. Hamáčková, M. Kudrnová a jedna učitelka ze smíšeného ukrajinsko-českého manželství. Místo tločivku vyučovala vojenská příprava, kterou vedl sovětský válečný veterán. Od zříti jsme chodili z Boratína každý den pěšky do Lucka a zpět. Od listopadu až do jarních měsíců jsem ve městě bydlel v podnájmú postupně ve dvou ukrajinských rodinách. Později jsem byl ubytován u p. Liškové, vdově po úředníku a v dalších letech pak v jedné polské a v jedné národnostně smíšené rodině. Příklad jsem tak pravidelně do styku s češtinou, polštinou, ukrajinštinou i ruštinou. Rada dětí ze smíšených manželství navštěvovala v Lucku rovněž českou školu.

Doc. PhDr. Jaroslav Fiala, CSc.
(Pokrácování příští)

Moje sestra Tonička

Když jsem četla životní příběh Olinky, nedalo mi, abych nenapsala životní příběh své sestry Toničky.

Narodila se 22. února 1914 jako nejstarší ze šesti sourozenců. A tak od malička hlídala nás mladší a vedla po boku matky domácnost.

Maminka byla často nemocná, odešla na věčnost ve 44 letech života. V osmnácti letech se Tonička provdala za devatenáctiletého Rostislava Rěbía, který nejstarším z pěti osiřelých bratrů, ve věku 16, 12, 8 a 3 léta. Koupili si v Lávrově většinou nedostavěný domek, jen hrubá stavba pod stěchou a kousek pole a začali spolu hospodářit. Peníze jim stáčili na dostavění předsíně, obytné kuchyně a pokoje, kde všichni společně bydleli. Za rok jim přibyl syn Josef a bylo již tedy sedm. Lávrov byl velkým mládež smíšen ob ukrajinsko-polsko-česká. Rěbím se poštěstilo, že se jejich dům zalbil polské rodině, také sedmiletému. Po domluvě domek za své peníze dostavěli a zřídili si na něm lékárnu s tím, že dvacet let nebudou platit nájem. Panstvo z lékárny si dávalo od Toničky práť prádo a pět chleba, za což jí platili, a tím měla Tonička na oblečení svých "švagru". Ale bylo to její kure, které jeden týden praly na vaše pro svou rodinu a pekly chléb, druhý týden pro rodinu lékárníka. Každý jí obdivoval, jak to dokáže. Dva Rostovi strýci často k nim chodili a nešetřili chválou na Toničku. Také u nich i u švagru to byla vždy jen "naše Tonička". Kdo vrostl v hospodářství, ví, co tam zeny nikdy přece. Dojít krávy, kmit prasata, poklidit drůbež, okopat zeleninu, uvařit, uklídat a jít na pole. Ale Tonička si ani slovem neposteskala. Jen jednou jsem jí viděla plakat, když za dva roky po prvním synu se jí narodila v sedmi měsících dcera, ale žila jen 24 hodin. Tolik si přála dceru a svou druhou sňoubu. Za tři roky potom se jí narodil druhý syn Bobouš, ale to už se oženil první švagr do rodiny své manželky a rodina se znovu vyrovnala na sedm lidí.

Když je mír, dá se přežít vše, horší je, když začne válka. Když Hitler obsadil Československo, užli jsme si a hlavně děti ve školách od Poláků mnoho škodlivých poznámek: "Kam teď Češi budete utíkat, až vás odsud Poláci pošouven" apod. Hlavně v Lávrově, kde byla vesnice smíšená. Tonička denně chlapce uklidňovala, hlavně až se neperou, když na ně polští chlápci útočí. Netrvalo dlouho, když Poláci začali utíkat před Hitlerem a hledali úkryt u Čechů na Volyni. Ale to už zase Volyni obsadila Sovětská armáda a na polské útečence začal hon. Byli rádi ti, kteří se vraceli zpět do Polska, protože jako zajatci jeli na Sibiř. Také s rodiny lékárníka vzali tisíciletovou vdovu po plukovníkovi a s ní dobestlovali jej její starší bratr, aby jí pomohl přežít. Ukrajinci chtěli samostatnou Ukrajinu a veškeré polské obyvatelstvo vrazili a domy pálili. Denně hořelo a Poláci utkali do měst, také rodina lékárníka. Byla zapálena i katolická kaple na dvoře paní hraběnky i pravoslavný chrám. Šofáře mnoho nádherných vozůčků ikon. Pan farář i s paní Mátsukou byli odvezeni na Sibiř. A tak se stalo, že v lesích bylo pino skupin polských a různé bandy ukrajinské, které chodily do českých obcí pro jídlo. Nikdo se neodvážil hci ne, když přišla celá banda se zbraňemi. I v rodině Toničky vládli hlad a strach. V bytě po lékárníkových bytí had, vojáků plný chléb a stůlka. A všleďe, rájčka posbíraná a šlepie se denně ztrácely. Konec jim vyměnili za dýchavčiny, utahané, kteří stou státi na nohou. Dokonce slibovali, že budou všichni Češi vyhnáni na Sibiř. Stalo se však něco jiného. Hitler bez vyhlášené války obsadil Volyn a začal bombardovat ruska města. Poláci chystali Ukrajincům odvetu. Jednoho dne Němci obsadili Lávrov a celá ves byla zapálena. Museli s nimi být i Poláci z Lávrova, protože české domy byly ušetřeny. Jen co Němci odšli, Češi naložili ko se dalo a odjeli do českých vesnic. Do jejich domů se ihned nastěhovali Ukrajinci. Tonička s rodinou přijela do Bakovec, pár dnů se zastavila s námi a pak se

přestěhovali do domku po Rosťové tetě, která v něm kdysi bydlela se svým vnukem. Ten narukoval do Sovětské armády, tam padl a babička zemřela. Domek byl prázdný a velice zanedbaný. Do Lárvova už pro nic nejeli. I pole zůstalo neobděláno. A tak začali znovu s holkou rukama. A zase to byly Toničiny zruce, které nejdříve vstě z domku vyklidily, pak ho obilily, vše uklidily a znovu v jedné síle, kuchyně a pokoji začalo žít sedm lidí. Do té doby, než Němci museli odtáhnout a znovu přišli Sověti a s nimi Svoboda armáda. Odesel do ní Toničiny manžel a dva jeho bratři. A znovu se sama starala o celou rodinu. Horší bylo, že každou noc přicházely různé skupiny, hlavně benderové, a bez ohledu na děti brali vše, co bylo k jídlu.

Štěstí bylo, že prezident Beneš udělal smůlounu se Stalinem, že se Češi vrátí po válce do své vlasti. Konečně nadesel den osvobození a čekání na odjezd. Tonička přijela do Úsova v okrese Šumperk. Starší dva svagři se už ozénila a Tonička si vzala na vychování sestřičku božského dcerku, když bratr tragicky zahynul. Konečně měla dceru - kdysi jí byla kmotrou. Liduška u ní vychodila školu, vyučila se prodačkou a u Toničky se i vdala a dostala vřavku jako od maminky. Také jí stálo se svou rodinou jako maminku navštěvuje. Toničce se v 13 letech narodil syn Rofsa. Dnes už je její manžel a dva svagři na pravdě boží. Také my už jsme jen dvě z naší rodiny. Tonička nechce být na nikom závislá, nechala si pro sebe pokoj s kuchyní a práslušenstvím, i když má hodné snachy, které jí denně navštěvují a pomáhají jí. 22. února oslaví 85 let.

Milá Toničko, za všecnou Tvou lásku a obětavost Ti přeje Tvá sestra Miluška se svými dětmi a sestřička Jirínka Šmelková hodně zdraví, štěstí, spokojenosti a veselosí myslí, které Tě po celý život prováží. Mnoha leti Ti přeji i návštěvníci pravoslavného chrámu v Mohelnici.

Za všechny Tvoje sestry Miluška Jarmarod

UPOZORNĚNÍ REDAKCE

Sdílujeme všem dopisovatelům, že nevyžadujeme příspěvky do časopisu, které nemohly být uveřejněny, autorům nevracíme! (Předpokládáme, že si každý od svého příspěvku pořízuje kopii.)

NAŠÍ JUBILANTI

Region Nymburk

Dne 13. 3. oslaví své 50. narozeniny Stanislav Antoš z Malinovyho bytem Milovice. Mnoho zdraví a spokojenosti do dalších let za celou rodinu přeje neteř Julie

Region Frýdek-Místek

Dne 28. 2. 99 oslaví své 75. narozeniny p. Ludmila Majkršková ze Zdobounova, účastnice II. odboje, žně se s krajany z Rakovníka, i když teď bydlí ve Frýdku-Místku. Zdraví a pohodu do dalších let přeje dcery, zeta a vnoučata. M. Šulová, dcera

Region Karlový Vary

Jubilanti, kteří oslaví půlkulaté nebo kulaté narozeniny v r. 1999: Turková Anna z M. Zubovštiny, bytem

v Olově, 4. 1. - 75 let. Topinková Anna z Novin Českých, bytem v K. Varech, 5. 2. - 70 let. Tvrđý Josef z Hrušvice, bytem v Ostrově n. O., 12. 4. - 70 let. Korolová Alexandra z Mukačevce, bytem K. Vary, 6. 5. - 75 let. Matláková Vlasta z Dědové Hory, bytem K. Vary, 24. 4. - 75 let. Suchý Vladimír z Demidovky, bytem K. Vary, 4. 5. - 70 let. Dvořáková Milada z Moštěnice, byt K. Vary, 20. 6. - 75 let. Rajchert Vladimír z Kvasilova, byt K. Vary, 17. 6. - 93 let! Vyskočil Vratislav za Malina, byt. Věsovej, 16. 7. - 70 let. Povýšilová Helena z Dubna, byt. Ostrov n. O., 25. 7. - 65 let. Vegrichová Naděжда z Odsěvy, byt K. Vary, 27. 7. - 85 let. Proskurnja Nikolaj z Kazachstanu, byt. v Nejšiku, 19. 7. - 40 let. Tomanová Anna z Rovna, byt K. Vary, 6. 8. - 75 let. Androlová Antonie z Dědové Hory, byt K. Vary, 10. 8. - 70 let. Borč Jiří z M. Žitiny, byt v Plzni, 25. 8. - 70 let. Černá Diana z Polonohé, byt. Chodov, 28. 4. - 55 let. Luhanová Lidie z Verby, byt K. Vary, 2. 8. - 70 let. Englická Anna z Hučké, byt. Hor. Tašovice, 21. 9. - 75 let.

Za všechny členy regionu přeji panu Vladimíru Rejchrtovi k 93. narozeninám a Naděжде vednacha k 85. narozeninám i všem ostatním jubilantům hodně zdrávic, trochu štěstíčka a cestičku bez trní do dalších let života. Věra Pelcová

Region Olomouc a Šternberk

Jubilanti v r. 1999
Augusta Václav z Ulábrova byt. Lužice, 20. 3. - 75 let. Faltys Josef z Hlinska, byt. Trusovice, 27. 1. - 80 let. Ing. Krejčí Jindřich z Ulábrova, byt. Babice, 31. 1. - 65 let. Kovář Jiří z Novokrajeva, byt. Šternberk, 21. 2. - 75 let. Tomášek Vladimír z Dorostaje, byt. Štěpánov, 4. 3. - 70 let. Polivka Václav z Ulábrova, byt. Babice, 6. 3. 65 let. Ing. Truksa Josef z Ulábrova, byt. Bohuňovice, 13. 3. - 60 let. Jedinov Pavel z Hrušvice, byt. Dolany, 25. 4. - 40 let. Hyberlová Zofie z Holovčic, 2. 4. - byt. Šternberk, 1. 5. - 75 let. Kolář Emil z Hlinska, byt. Paseka, 28. 6. - 75 let. Faltysová Libuše z Ulábrova, byt. Mladějovice, 1. 8. - 75 let. Navrátilová Libuše z Podčurkova, byt. Babice, 17. 8. - 75 let. Ing. Faltys Josef ml. z Mladějovic, byt. Bohuňovice, 18. 10. - 40 let. Mnoho zdraví a štěstí všem jubilantům přeje Viktor Ráža
A ještě dodatek: P. Josef Macoun se v I. pololetí dožívá 65 roků.

Za region blahopřeje V. Tengler

Region Podbořany

5. března oslaví 70 nar. Helena Harváňková roz. Altmanová z České Buršovky na Volyni.
Pevně zdraví přeje Helena Křikavová

Region Litoměřice

Dne 23. 2. 1999 oslavili zlatou svatbu František a Ludmila Vaňoušková (roz. Linhartová z Mirohoště).
Blahopřeje rodina a sestřička Miluše

Pi Anně Vachatové z Krupky, nar. v Zubovštine přeje mnoho zdraví a štěstí k 70tinám, které oslaví 23. března, rodina a příbuzní.

A ještě jedno blahopřání pi Marii Ormstové z Krupky nar. v M. Zubovštine, k 89. narozeninám, které oslaví 23. února 99 od dětí, vnuků a 13 pravnuček. V. Cimbetlová

Ke všem blahopřáním se připojuje i redakce Zpravodaje a výbor SČVP

NAŠE RADY OPUSTILI...

Region Chomutov

Dne 4. 10. 1998 zemřela ve věku 68 let pi Marie Karbanová z Otvic (roz. Masopustová). Oznamují a vzpomínají

sestřička Lída, Vlasta a Miluše

Region Praha

13. 1. zemřel v nedožitých 79 letech p. Josef Camp, nar. v Dlouhém Poli - Hrátky, člen našeho regionu.

Dne 2. ledna 99 nás náhle opustil p. Ing. Richard Mruvčínský ze Zdobounova, byt. v Praze. Dne 6. ledna t. r. náhle zemřela pi Drbalová Marie, nar. v Bohemce, byt. v Praze. Oba byli členy regionu Praha.

Na všechny zesnulé budou naši členové vždy vzpomínat. Za region Irena Malinská

Region Zatec

30. listopadu zemřela naše členka pi Eugenie Lehmanová z Touchovic, rodačka z Volkova, ve svých 76 letech. V prosinci zemřela též naše členka Zofie Rašková z Bitezovic, 77letá - pocházela z Teremna na Volyni. 7. ledna zemřel náš člen Josef Vodička ze Zatec, rodák z Hučké na Volyni, v den zločinnosti s ním 15. ledna by se byl dožil 78 let.

Všem zesnulým lehké odpočinku a jejich rodinám hlubokou soustrast vyjadřuje za region Kamila Ondrová

Region Šumperk

Se smutkem oznamujeme všem krajanům, že nás ve věku 67 let navždy opustil p. Václav Sotola z Nového Malína.

Zprávu podává Alice Bítková ze Šumperka

Severomoravský region

Oznamujeme smutnou zprávu, že dne 27. ledna 1999 náhle zemřela naše dlouholetá členka pani Emilie Štěpánková z Ládkovy na Volyni nyní bytem v Rožnově p/R. ve věku 81 let.

Zarmoucené rodině vyjadřujeme tímto náš nejhlubší soustrast.

Výbor severomoravského regionu.

K projevům účasti z regionů se připojuje i redakce a výbor SČVP.

DARÝ NA KONTO SDRUŽENÍ - únor 1999

Božena Domanská, Ostrov n. Ohři - 200 Kč.
Milada Kroupová, Brno - 50 Kč. P. Vigner, Benešov - 100 Kč. Milena Olovová, Manašice - 100 Kč. E. Nováková, Ludvíkovic - 100 Kč. Marie Šlépková, Praha - 150 Kč. Pi Vopafilová, Tatenice - 300 Kč. Viktor Vigner, Benešov - 200 Kč.

Region Chomutov: Zdenka Kochanová, Udlice u Chomutova - 100 Kč. Slávena Němcová, Chomutov - 100 Kč. Vlastimil Jelinek, Jirkov - 100 Kč a Vladimír Henych, Litvínov - 100 Kč.

Všem dárcům ze srdce děkujeme!

Region Teplice: Václav Hrdlička - 2.000 Kč, z nichž částka 1.000 Kč je určena na tiskový fond a dalších 1.000 Kč na vydání kroniky Českého Malína. Za tento vzkazy darů my srdečně děkujeme! Za předs. SČVP V. Dufek

Důležité upozornění! Jelikož se mnozí dotazy týkají na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje. Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 7054454-018/0800, Čs spořitelna a.s. - Melantrichova 5, Praha 1. Dary můžete poslat i na adresu hospodářský Sdružení: Marie Nečasová, Svědnická 509, 181 00 Praha 8. Prosimě čtenáře, aby než dary na adresu redaktoři! Diky za pochopení. Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte na adresu: prof. MUDR. Vladimír Dufek, Na Hřebenkách 20, 150 00 Praha 5

Tiráž Zpravodaj - Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel po potřeby svých členů. Za obsahovou náplň článků odpovídají jejich autoři. Každý jako občanský. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžadují rukopisy se nevracjí. Příspěvky zasílejte do 3. vycházejícího měsíce na adresu: Věra Latzelová-Splask 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, sp. o. s. p., odštěpným závodem Praha č.j. nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo 25. 2. 1999

Tiskne NEOSET Praha 2, Neklanova 17.